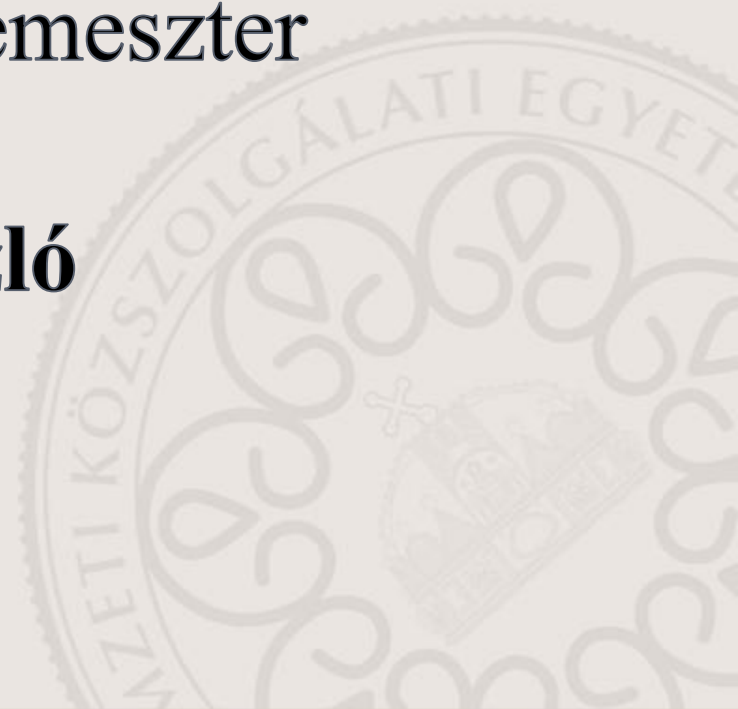

EU közjoga

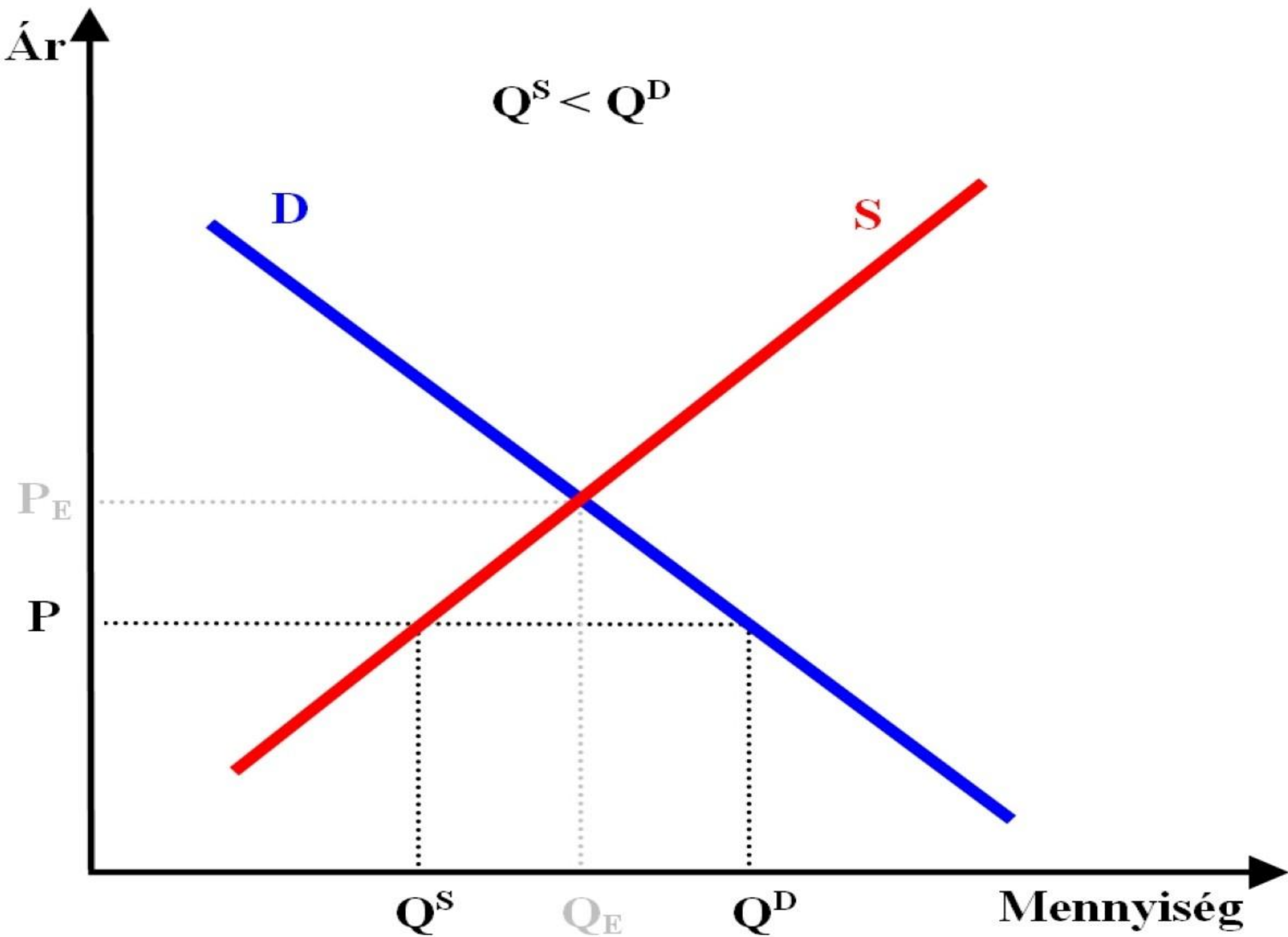
2019/2020. őszi szemeszter

Szegedi László
NKE-ÁNTK

Versenyszabályozás története

- Pénzgazdálkodás megjelenése (többféle korszakban is)
- Klasszikus kapitalizmustörténet kezdetei – Adam Smith és a láthatatlan kéz teóriája
- XIX. Század első és második felének változásai az Ó- és az Újvilágban
 - átmenet a szabályozatlanból a szabályozott versenyviszonyok irányába
 - USA: Sherman Act és Clayton Act
 - Monopolisztikus és oligopolisztikus piaci viszonyok
- XX. Század újdonságai
 - Kisebb majd nagyobb válságok sorozatai
 - Nagy gazdasági világválság – Keynes vs. Friedman állam szerepéről
 - EK/EU is ebbe a sorba kapcsolódik be – legfontosabb ágazati szabályozása

Versenyszabályok

- **Kizárólagos** uniós hatáskör
- Szervezetileg: **Bizottság és tagállami versenyhatóságok** szoros együttműködés + bírói jogalkalmazás (tagállami bíróságok és EuB)

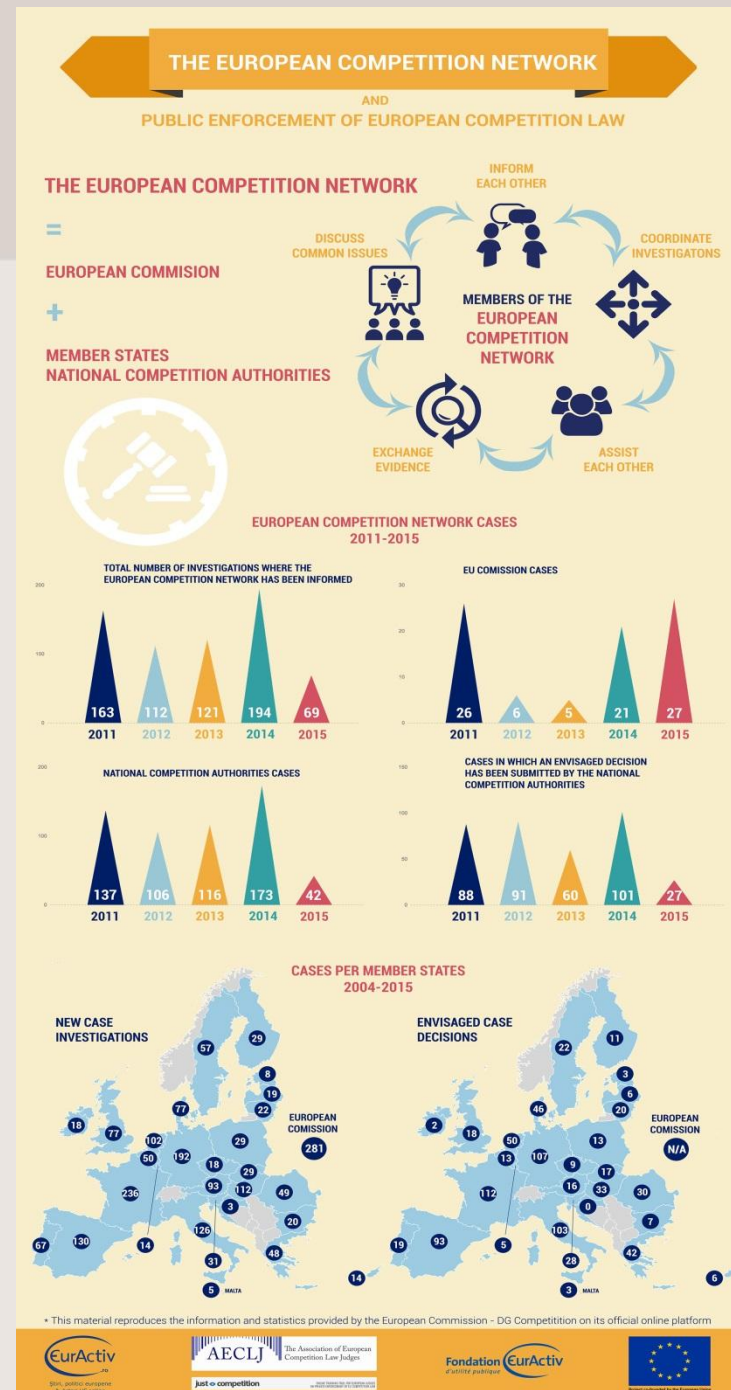
Klasszikus antitrösztjog részterületei:

- a **versenykorlátozó megállapodások** tilalma (EUMSZ 101. cikk),
- a **gazdasági erőfölénnyel való visszaélés** tilalma (EUMSZ 102. cikk) és
- a koncentrációk ellenőrzése (**fúziókontroll**) (139/2004/EK rendelet)

A tagállamokra vonatkozó szabályok az alábbi területeket érintik:

- a **kereskedelmi** jellegű állami **monopóliumokra** vonatkozó szabályozás (EUMSZ 37. cikk),
- az **állami vállalatokra**, különleges, kizárólagos jogokkal felruházott vállalatokra vonatkozó szabályozás (EUMSZ 106. cikk) és
- az **állami támogatások** tilalma (EUMSZ 107–109. cikkek).

Versenyjogi hálózat

KARTELLJOGI (ANTITRÖSZT) RENDELKEZÉSEK

Versenykorlátozó megállapodások tilalma

a) a **versenykorlátozó megállapodások** tilalma (EUMSZ 101. cikk),

A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan **vállalkozások** közötti **megállapodás**, vállalkozások társulásai által hozott **döntés** és **összehangolt magatartás**, (3 féle magatartás)

amely

-hatással lehet a **tagállamok közötti kereskedelemre**,

- és amelynek célja vagy hatása a **belső piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása**, így különösen:

FESOROLÁS:

a) a beszerzési vagy eladási **árak**, illetve bármely egyéb üzleti feltétel közvetlen vagy közvetett rögzítése;

b) a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés **korlátozása vagy ellenőrzése**;

c) a piacok vagy a beszerzési **források felosztása**;

d) egyenértékű ügyletek esetén **eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben**, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek;

e) a szerződések megkötésének függővé tétele olyan **kiegészítő kötelezettségeknek** a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához.

Versenykorlátozó megállapodások tilalma

JOGKÖVETKEZMÉNY:

- 1) Megállapodások tilalma
- 2) Kapcsolódó szerződések semmissége

NEM KELL ALKALMAZNI JOGKÖVETKEZMÉNYEKET:

- 1) **DE MINIMIS** – versenyre való kihatás csekély mivolta
- 2) **EGYEDI KIVÉTELEK** (ügy alapon)
- 3) **BLOKKIVÉTELEK**
 - 1) **K + F**
 - 2) **Technológia-transzfer**
 - 3) **Gépjármű elosztás**
 - 4) **Óceáni hajózás**
 - 5) **Speciális egyéb esetek: mezőgazdaság, szállítmányozás**

Fogalmak (vállalkozás)

Nagyon sok eseten **EUB** esetjogban lefektetett tényállási elemek (definíciók):

VÁLLALKOZÁS:

- gazdasági tevékenységbe bocsátkozik, amely hangsúlyos függetlenül annak jogi státuszától

-Pozitív példák:

kereskedelmi vállalkozások (United Brands); non-profit szereplők – ebben a tekintetben nyugdíjalap (Societes d Assurance); operaénekesek (RAI/Unitel); feltalálók (Tepea)

-Negatív példák:

szociális céllal működő érdekvédelmi szervezetek – pl. szakszervezetek (Albany); kizárólag non-profit és szolidaritási alapon működő tb alapok (AOK);

További fogalmak

Nagyon sok esetben EUB esetjogban lefektetett tényállási elemek (definíciók): vagy **Bizottsági közlemény**

RELEVÁNS PIAC (tagállamok közti kereskedelem, és torzítás):

- Termékpiac (ahol helyettesíthetősége árúknak fennáll)
- Földrajzi piac (definíciószerűen lehatárolható piac)

Piaci erőfölénnyel való visszaélés tilalma (EUMSZ. 102. cikk)

A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos **egy vagy több vállalkozásnak**

- a **belső piacon** vagy annak jelentős részén **meglévő erőfölényével** való **visszaélése**, amennyiben

- ez **hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre**.

Ilyen visszaélésnek minősül **különösen**:

- a) tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése;
- b) a termelés, az értékesítés vagy a műszaki fejlesztés korlátozása a fogyasztók kárára;
- c) egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek;
- d) a szerződések megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához.

Fogalmak

Nagyon sok esetben **EUB** esetjogban lefektetett tényállási elemek (definíciók):

RELEVÁNS PIAC:

1. áru piac – csak banánok és nem banán és egyéb asztali gyümölcsök (United Brands),
2. földrajzi piac – általában adott ország, de belső piac,
3. időszaki piac - adott termény piaca (United Brands)

Fogalmak

DOMINÁNS POZÍCIÓ: 50% köthető egyfajta vélelem (AZKO Chemie)

-gazdasági erőfölény: egy vállalkozás által élvezett olyan gazdasági helyzet, amelynél fogva a releváns piacon a hatékony verseny fenntartását megakadályozhatja azáltal, hogy versenytársaitól, vásárlóitól és a fogyasztóktól érezhető mértékben függetlenül viselkedhet. (United Brands-ügy)

FÜGGETLENSÉG ÉS ÁREMELÉSI KÉPESSÉG
és egyéb tényezők vizsgálata (Hoffman-LaRoche)

- piaci részesedések
- piacra lépési akadályok
- vertikális integráltság
- pénzügyi és szellemi források
- vevők piaci súlya
- a vállalkozás magatartás

Fogalmak

VISSZAÉLÉS: egyedi alapú megítélés – piaci hozzájárása megtagadása stb.:

„a visszaélés fogalma az erőfölényes helyzetben lévő vállalkozás olyan **magatartásához kapcsolódó objektív fogalom**, amellyel egy olyan piac struktúráját befolyásolja, ahol pontosan az **illető vállalkozás jelenléte miatt a verseny csekélyebb fokú**, és amellyel azáltal, hogy a kereskedelmi szereplők közötti ügyleteken alapuló rendes versenyre jellemzőktől eltérő módszereket alkalmaz, hatásában az adott piacon még létező verseny mértékének fenntartását vagy erősödését akadályozza”

-árpolitikához kötődő • szállítás, szerződéskötés megtagadása • árukapcsolás • kibocsátás visszafogása, műszaki fejlődés akadályozása • vertikális forgalmazási korlátozások • szellemi tulajdonjogokhoz kapcsolódó visszaélések

-KÉPES BEFOLYÁSOLNI TAGÁLLAMOK KÖZTI KERESKEDELME

Kimentés

- a vállalkozásnak igazolni kell, hogy a magatartása objektíve indokolható
- többnyire gazdasági természetű indokok

101 és 102. cikk összehasonlítása

EUMSZ. 101. cikk

Kartelltilalom

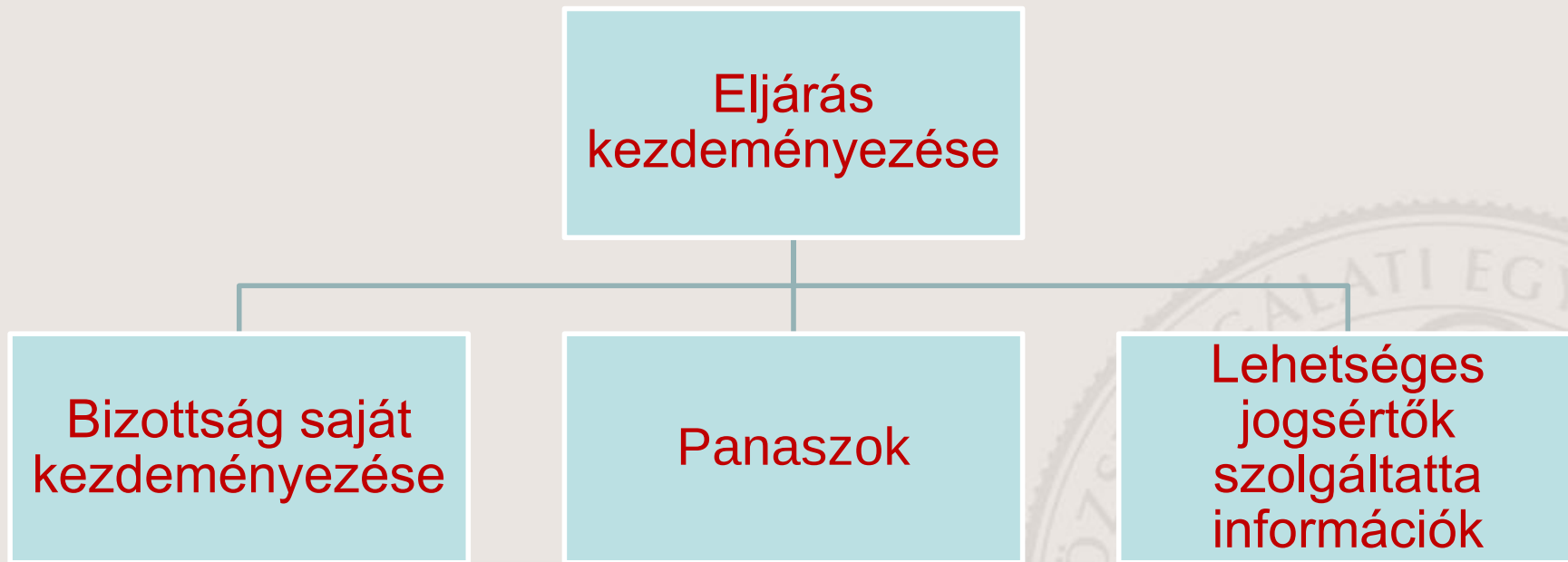
- Érinti a tagállamok közti kereskedelmet
- Két szereplő
- Bi- vagy multilaterális mgt.
- Elvi általános tilalom

EUMSZ. 102. cikk

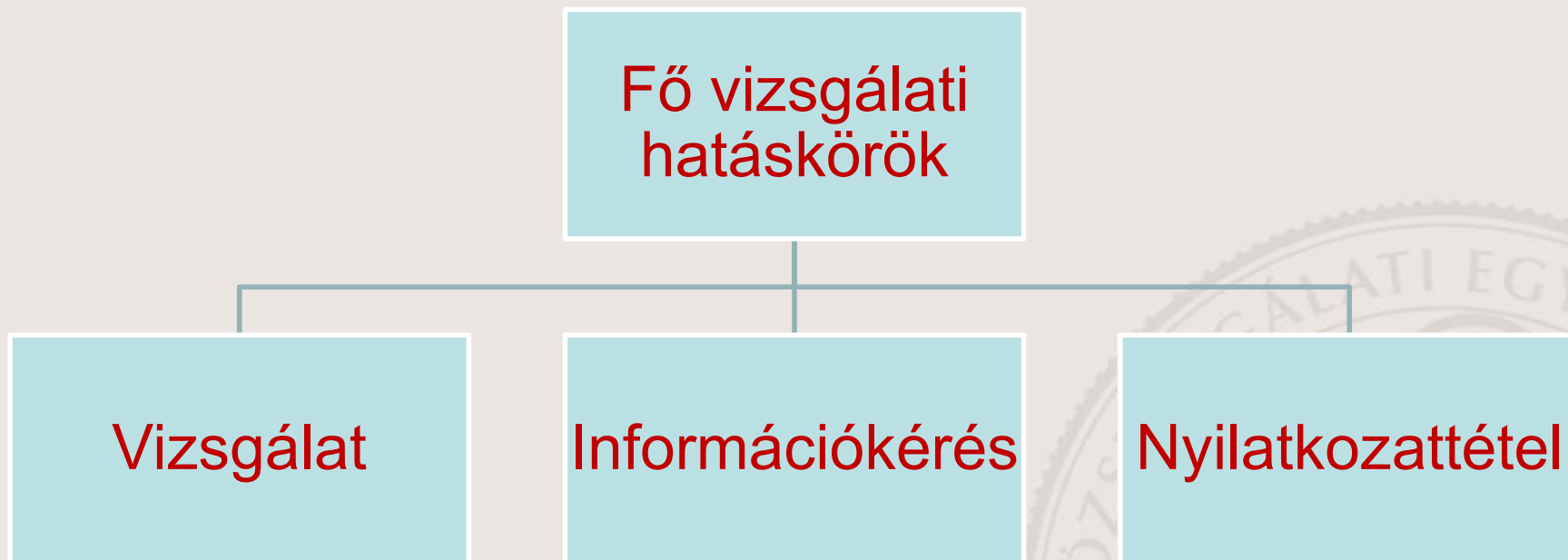
Piac erőfölény

- Érinti a tagállamok közti kereskedelmet
- Egy vagy több szereplő
- Lehet csak unilaterális mgt.
- Abszolút tilalom (derogáció hiánya)

EU kartelljogi eljárásrend

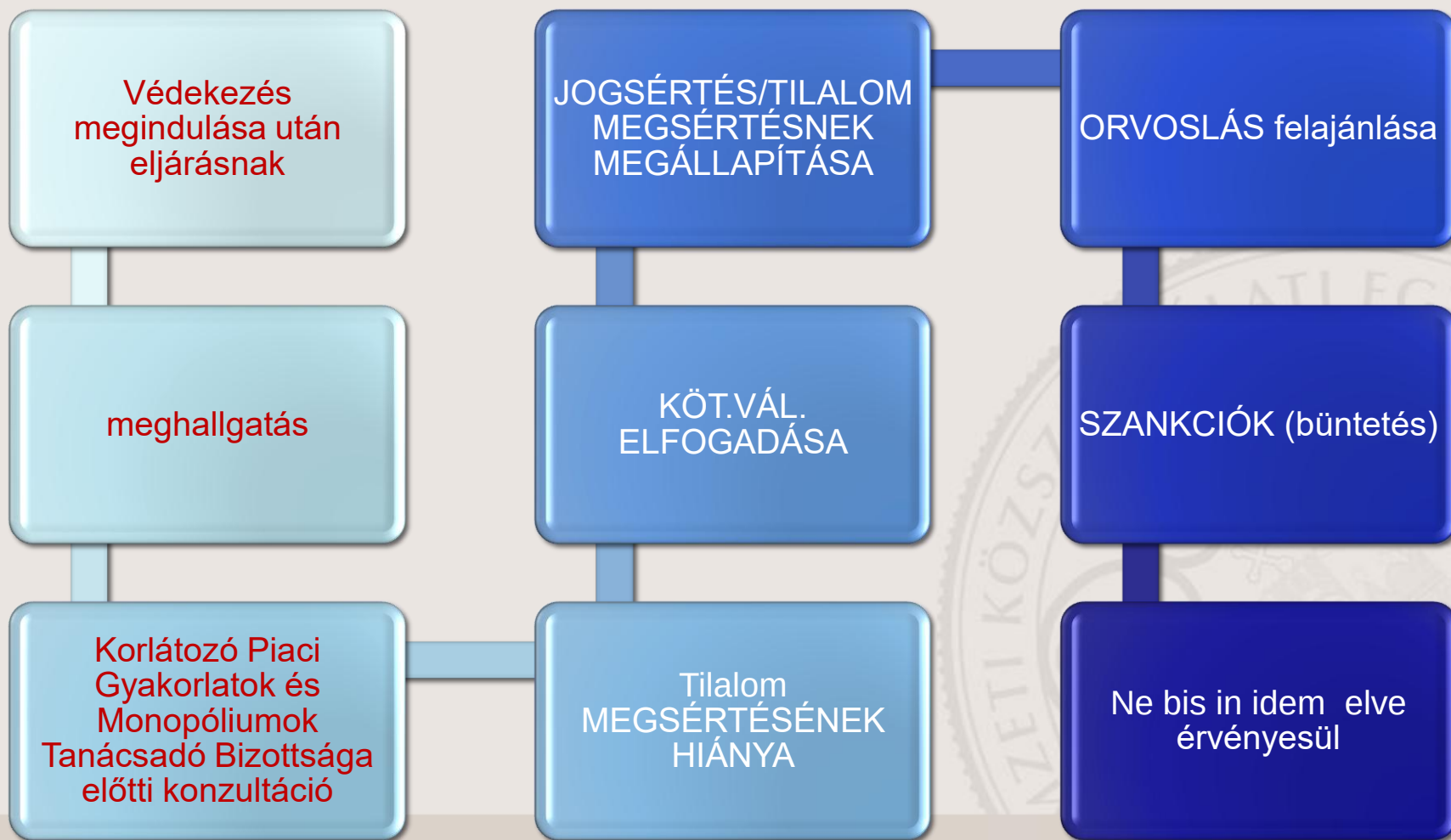

EU kartelljogi eljárásrend 2.

Kartelljogi eljárási lépések

Egyes lépések

FÚZIÓKONTROLL

Fúziókontroll (EUMSZ. 103. cikk)

- EUMSZ. 103. cikk alapvetően felhatalmazó rendelkezések köre, de csak utóbb alakult ki
- 139/2004 Fúziókontroll Rendelet:
- **Versenytorzító piaci helyzet** egyes vállalkozások megállapodásai, az általuk tanúsított magatartások mellett **ezek összeolvadása révén is előállhat**

ÖSSZEFONÓDÁS:

- 1) ha az irányítás tartósan megváltozik két vagy több, előzőleg egymástól független vállalkozás vagy vállalkozásrész egyesülése miatt, vagy egy vagy több személy (amely már irányít legalább egy vállalkozást), illetve egy vagy több vállalkozás közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több más vállalkozás felett
- 2) az összefonódásokat is figyelembe veszi, amelyek összevont globális forgalma vagy közösségi (uniós) szintű forgalma eléri egy a Fúziókontroll Rendelet által meghatározott értéket

Fúziókontroll eljárásrendje

előzetes bejelentés

1/ tervezett összefonódás határon átnyúló léptékű

2/a versenyt csupán egy tagállam piacán befolyásolja

Bizottság megállapíthatja,
(1) bejelentett összefonódás a Fúziókontroll Rendelet hatálya alá tartozik-e.

Igen, összeegyeztethető-e a közös piaccal, vagy az összeegyeztethetőséget illetően komoly kétségeket támaszt-e

ÁTTÉTEL:

összefonódás csak **adott tagállamok piacát érinti**, áttételre illetékes tagállami hatóságokhoz

- 1) Bizonyos feltételek mellett összeegyeztethető belső piaccal
- 2) Összeegyeztethetetlen (megszüntetni és/vagy büntetés)

ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK JOGA

Állami támogatások joga

EUMSZ. 107-108. cikke: belső piaccal összeegyeztethetetlen a **tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás**, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által

1. **torzítja a versenyt,**
 2. **vagy azzal fenyeget,**
- amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet**

107. cikk (2-3) cikk=összeegyeztethető kivételesek

108. cikk: **eljárási követelmények**

Állami támogatások joga

TÁMOGATÁS:

Állami kezességvállalás, bankgarancia, tőkeinjekció, támogatás is
Magánvállalkozó is így cselekedett volna? (Leeuwaarder
Papierfabriek)

ÁLLAMI FORRÁS:

Állami befolyás lényeges (pl. tulajdonlás ebben a tekintetben)

BIZONYOS klauzula:

Összehasonlítható helyzetben lévő piaci szereplőkhöz és/vagy
árúkhöz képest előnyben részesítés (nem az általános
adócsökkentés)

KÉPES BEFOLYÁSOLNI TAGÁLLAMOK KÖZTI KERESKEDELMET

DÖNTŐ: Képes-e befolyásolni piaci viszonyokat?

Összeegyeztethető kivételesek

EUMSz. 107. cikk (2) cikk AUTOMATIKUS KIVÉTELESETEK

- magánszemély fogyasztóknak nyújtott **szociális jellegű támogatás**, feltéve hogy azt a termék származásán alapuló megkülönböztetés nélkül nyújtják;
- a **természeti csapások** vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatás;
- a **Németország felosztása** által érintett egyes területei gazdaságának nyújtott támogatás

EUMSz. 107. cikk (3) cikk: DISZKRECIONÁLIS ALAPON

- **Regionális segély;**
- tagállami gazdaságában bekövetkezett **komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatás;**
- az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek **fejlődését előmozdító támogatás**
- a **kultúrát és a kulturális örökség** megőrzését előmozdító támogatás
- **tanácsi határozattal lefektetett egyedi támogatás**

EUMSz. 93 cikk:

- **Támogatások, amelyek a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek, vagy amelyek a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő bizonyos kötelezettségek terheinek megtérítését szolgálják.**

Közszolgáltatások ellenértéke és az állami támogatás

- Nem esik az EUMSZ 107. cikk (1) tilalma alá
- *Altmark-ügy* (C-280/00)
 - Meghatározta a kritériumokat ehhez:
 - Valódi közszolgáltatás
 - Ellenérték előzetesen kiszámítva és megállapítva, objektív és transzparens módon
 - Az ellenérték mennyisége nem haladja meg a szükséges mértéket, beleszámítva az ésszerű mértékű profitot is (elszámolás számlákkal!)
 - Ha nem közbeszerzéssel került kiválasztásra, akkor piaci alapú költségelemzés (ésszerű mértékű profitot is beleszámítva)

Állami támogatások eljárásjoga

- Előzetes bejelentés és vizsgálat (Bizottság végzi)
 - már létező állami támogatás – EUMSZ. 108. cikk (1)
 - EGK-szerződés előtti hatályba lépés
 - EGK/EK/EU-csatlakozás előtti hatályba lépés
 - Bizottság engedélye alapján
 - Verseny számára frissen megnyitott piacon
 - új állami támogatás - EUMSZ. 108. cikk (3)
 - bejelentési kötelezettség a Bizottság felé
 - a Bizottság jóvá kell hagyja, előtte nem folyósítható
 - ez a cikk közvetlen hatályú! (Lorenz-ügy)

A Bizottság vizsgálata

Szabályozás:

- 659/1999/EK és 794/2004/EK rendeletek

Esetkörök:

- már létező állami támogatás (csak formális vizsgálat Bizottság)
- új állami támogatás (előzetes és formális vizsgálat)

Formális vizsgálat elemei – EUMSZ. 108. cikk (2)

- nem állami támogatás
 - „kompatibilis állami támogatás”
 - „nem kompatibilis állami támogatás”
- bírói jogorvoslat (EUB) lehetősége

DÖMPINGELLENES ELJÁRÁSOK

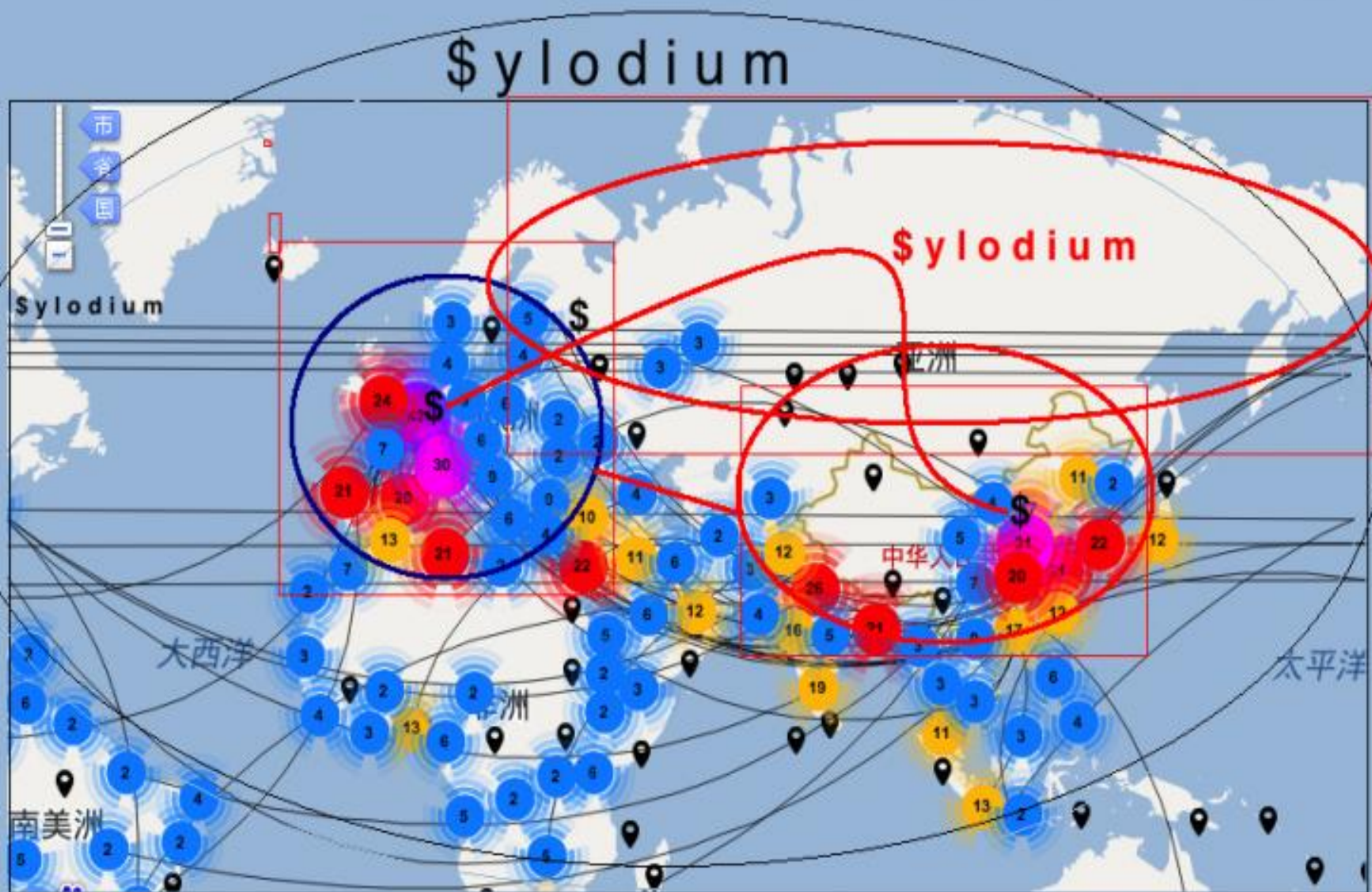

Európai Bizottság és a vámjogi együttműködés

- 1) Uniós Vámkódexben felhatalmazás nem jogalkotási aktusok elfogadására
 - Tagállami hatóságok hajtják végre
 - Alapvető szerepe Bizottságnak a szabályozás egységes kereteinek kialakításában van

- 2) Dömpingellenes eljárások ide sorolhatóak
 - Vámunió egyfajta külső kereskedelempolitikai védelmét látja el
 - Eszköze: dömpingellenes vám (tanácsi aktus nem Bizottságé)

Dömpingellenes eljárások

Dömpingellenes eljárások

- 1225/2009/EK rendelet (**Dömpingellenes Rendelet**)
- ELJÁRÁS ALAPJA:
- Dömpingelt termékek okozta kár elkerülésének módja a Bizottság, illetve a Tanács részéről **dömpingellenes vám kivetése** uniós szinten az érintett termékekre, ha annak az EU vámterületére irányuló **exportára alacsonyabb**, mint egy hasonló terméknek a szokásos kereskedelmi forgalomban az exportáló országra megállapított összehasonlítható ára

Dömpingellenes eljárások

Panasz

panasz benyújtásának napjától számított 45 napon belül megindítja az eljárást Bizottság

Értesítés

Bizottság **értesítést** tesz közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* a vizsgálat megindításáról

Tartalma:

érintett terméket és országokat értesíti

összefoglalja a kapott információkat megállapítja azt a határidőt is, amelyen belül az érdekelt felek meghallgatásukat kérhetik és kifejthetik véleményüket.

Vizsgálati eljárás

Bizottság + tagállamokkal együttműködve végzi tevékenységét

Ennek keretében:

- kérdőíveket küld meg az érdekelt felek részére,
- felkérheti a tagállamokat, hogy – elsősorban az importőrök, kereskedők és közösségi gyártók körében – vizsgálatokat végezzenek a harmadik országokban